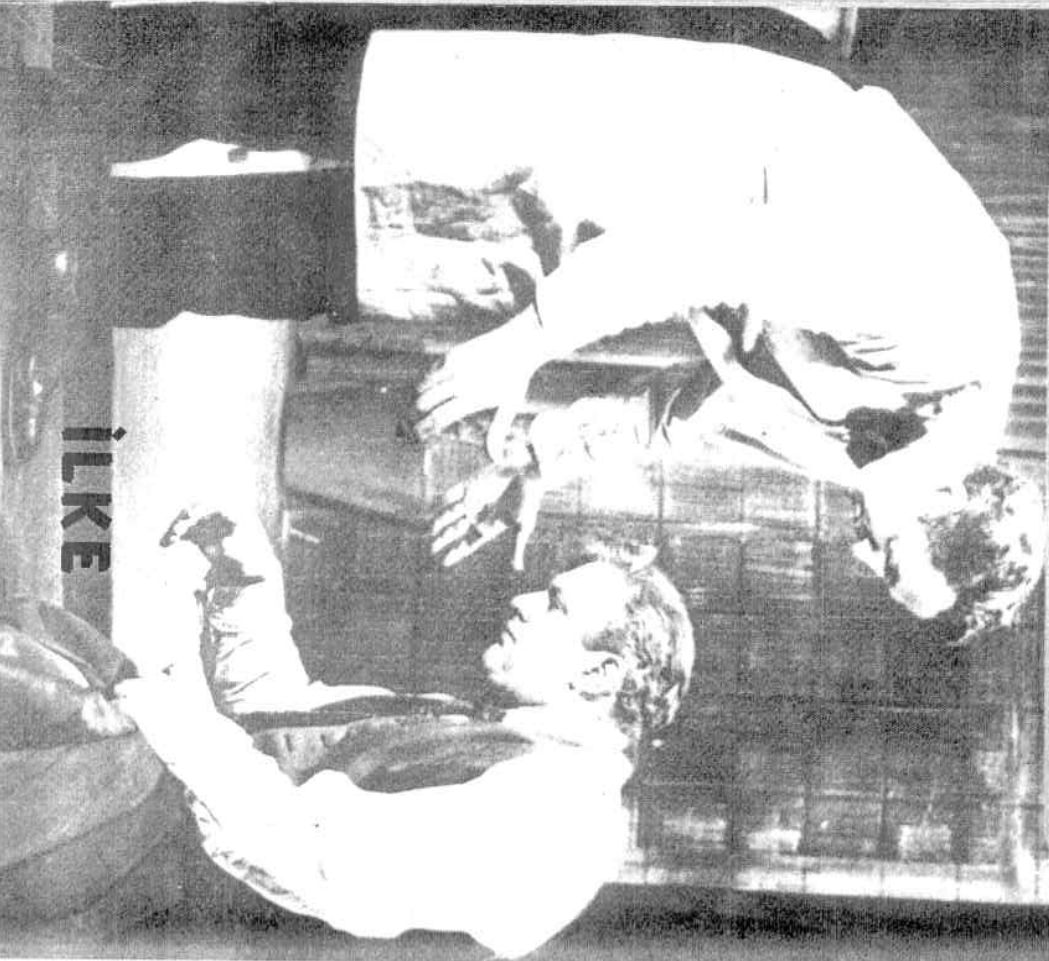

ARTHUR MILLER
Satıcının Ölümü

İLKE

İLKE Kitabevi Yayınları
Tiyatro Dizisi

Bu çevirinin tüm hakları yayınevimize aittir.
Bir kısmı ya da tamamı yayınevimizden
izinsiz basılıp çoğaltılamaz.
ISBN 975 - 7923- 05- 2
İLKE Kitabevi Yayınları 1994

Dizgi : Aydın ÜNAL 0312 425 62 80
(İrt.: 419 64 21 - 22)

Kapak Tasarım : Aydın ÜNAL

Redaksiyon : Arzu USLU 0312 425 62 80

Başkı :

İLKE Kitabevi Yayınları
Karanfil Sokak No: 5/15 Kızılay/ANK.
Tel: 0 312 418 69 04

İrtibat:
Bayındır Sokak No: 27/9 Kızılay/ANK.
Tel: 0 312 430 06 91

Arthur MILLER

SATICININ ÖLÜMÜ

Tiyatro
İki Perde

Türkçesi:

Müge Ayşe Sarıaç

İLKE

PERDE - 1

KIŞILAR

WILLY LOMAN	CHARLEY
LINDA	BEN AMCA
BIFF	HOWARD WAGNER
HAPPY	JENNY
BERNARD	STANLEY
KADIN	MISS FORSYTHE
LETTA	GARSON

Sahne : Olaylar Willy Loman'ın evinde, avluda ve New York'u ziyaret için gittiği yerlerde ve bugünkü Boston'da geçer.

Flütle çalınan bir melodi duyulur. Çimeneri, ağaçları ve ufku anımsatan hoş ve kısa bir parça. Perde kalkar.

Önümüzde SATICTION evi. Arkasında yüksek, köşeli şekiller. Her taraftan evi çevrelemişler. Yalnızca gökyüzünün mavi ışığı bu evin ve ön sahnenin üzerine düşmektedir, çevredeki yerler portakal rengidir. Işık arttıkça, küçük savunmasız evin etrafında apartmanlardan oluşan bir kubbeye götürürüz. Bu yerde bir hayal havası vardır, gerçeklerden çıkan bir hayal. Ortadaki mutfak yeterince gerçek görünmektedir; çünkü bir mutfak masası, üç sandalye ve bir buzdolabı bulunmaktadır. Mutfağın gerisinde oturma odasına giden perdelerle örtülü bir giriş. Mutfağın sağ tarafına doğru, iki adım yükseklikteki seviyede, piring bir karyola ve bir sandalyenin bulunduğu bir yatak odası. Büyük yatağın üzerindeki rafta glümiş bir atletizm kupası durmaktadır. Yandaki apartmanlara açılan bir pencere göze çarpar.

Mutfağın arkasında, altı buçuk adım yükseklikteki bir seviyede, çocukların yatak odası; şu anda zar zor görülebilmektedir. Odanın gerisine doğru bir çatı arası penceresi ve iki yatak belli belirsiz görülür (Bu oda görünmeyen oturma odasının üzerindedir). Solda mutfaktan oraya kavis çizerek çıkan bir merdiven.

Bütün dekor tamamen veya, bazı yerlerde, kısmen saydamdır. Evin çatısı tek boyutludur; altında ve üzerinde apartmanlar görülür. Evin önünde bir alan vardır, burası sahnenin ön kısmından orkestraya kadar ulaşmaktadır. Bu ön alan, arka avlu olarak, Willy'nin hayallerinin ve şehirdeki olayların geçtiği yer olarak kullanılır.

Olaylar Şu anki zamanda geçtiğinde hayali duvar çizgilerini takip ederler ama yalnızca eve girerken soldaki kapıyı kullanırlar. Olaylar geçmiŐte olduğunda bu sınırlar kalkar ve kiŐiler n sahnedeki bir duvara basarak odaya girerler veya odaya dan karlar.

LINDA: [Willly'nin yatak odasının dıŐında olduğunu anlayarak, heyecanla çağırır] Willly!

WILLY: Tamam. Geri geldim.

LINDA: Neden? Ne oldu? [Kısa bir sessizlik] Bir Şey mi oldu Willly?

WILLY: Hayır hiçbirŐey olmadı.

LINDA: Arabayı arpmadın değil mi?

WILLY: [Kayıtsız bir öfkeyle] Hiçbir Şey olmadı dedim. Beni duymadın mı?

LINDA: İyi misin?

WILLY: lesiye yorgunum. [Flitiin sesi yavaş yavaş yok olur. Linda'nın yanına, yatağın üzerine, uyuŐuka oturur] Yapamadım. Gerçekten yapamadım, Linda.

LINDA: [ok dikkatli, nazik bir Şekilde] Bütün gün neredeydin? Kötü görünüyorsun.

WILLY: Yonkers'in az ötesine gittim. Bir fincan kahve için durdum. Belki kahvedendir.

LINDA: Efendim?

WILLY: [Bir sessizlikten sonra] Birdenbire arabayı daha fazla kullanamayacağımı anladım. Zaten araba bankete doğru geçti, biliyor musun?

LINDA: Belki de yine direksiyondur. Angelonun Studebaker'i bildiğini sanmıyorum.

WILLY: Hayır, benim yüzümden benim. Aniden saatte 60 milde gittiğimi farkettim ve son beş dakikayı hatırlamıyorum. Ben-ben kendimi veremiyorum.

LINDA: Belki de gzlklerinden dolaydır. Hiç gzlklerini deĐiŐtmedim.

WILLY: Florida'dan daha yeni döndüm.

LINDA: Fakat hiç dinlenmedim, kafan sürekli meğgul, sevgilim.

WILLY: Sabah yola koyulacağım. Belki sabaha kadar kendimi daha iyi hissederim. [Linda Willly'nin ayakakabularını çıkartır.] Bu Allah'ın belası ayakakabılarda ayağımı actıyor.

LINDA: Bir aspirin al. Getireyim mi sana? Rahatlatır seni.

WILLY: [ŐaŐkınlıkla] Biliyor musun, arabayı srtiyordum, ve iyiydim. Hatta manzarayı inceliyordum. Hayatımın her haf-tasında yollarda manzaraya nasıl baktığımı tahmin edersin. Fakat, Linda, orada manzara o kadar güzeldi ki ağaçlar sık, hava ılıktı. n camı açtım ve ilk havanın beni serinletmesini hissettim. Ve bir anda yolun dışına ıkıyorum. Diyorum ya sana arabayı kullandığımı tamamen unuttum. EĞer beyaz çizginin diğer tarafına geçmiŐ olsaydım, birilerinin ölümüne neden olurdum. Neyse yoluma tekrar devam ettim ve beş dakika sonra yeniden hayaller içindeydim ve [2 parmağıyla gözlerine basırır] bazen öyle düŐüncelerim oluyor ki o kadar acayip düŐünceler.

LINDA: Willly, sevgilim. Onlarla tekrar konuŐ. Newyork'ta a-lıŐmanan için hiç bir neden yok.

WILLY: Newyork' ta bana ihtiyac ları yok. Ben New England adamıyım. New England için geliyorum.

LINDA: Fakat 60 yaŐındasın. Senin her hafta seyahat etmeni bekeleyemezler.

WILLY : Portland'a telgraf çekmeliyim. Yarın sabah 10'da Brown ve Morrison'u görmem gerekli. Allah kahretsin, onlara satabilirim. [*Ceketini giymeye başlar.*]

LINDA : [*Ceketini Willy'den alarak*] Neden oraya gidip Howard'a yalnızca New York'ta çalışman gerektiğini söylemiyorsun? Sen de çok fazla yunmuşak başlısın, sevgilim.

WILLY : Eğer yaşlı Wagner hayatta olsaydı, Newyorktaki işin başında şimdi ben olurdum. O adam bir kraldı, tam bir amirdi. Fakat onun oğlu, şu Howard, hiçbir şeyi takdir etmiyor. Kuzeze ilk gittiğimde, Wagner Şirketi New England'ın daha nerede olduğunu bilmiyordu.

LINDA : Bunları Howard'a neden anlatmıyorsun, sevgilim?

WILLY : [*Cesaretlenerek*] Anlatacağım, kesinlikle anlatacağım. Peynir var mı?

LINDA : Sana bir sandviç yapayım.

WILLY : Hayır, uyunmaya git sen. Ben biraz süt içeyim. Sonra hemen yukarıya çıkacağım. Çocuklar evde mi?

LINDA : İki de uyuyorlar. Bu akşam Happy, Biff'i dışarı çıkardı.

WILLY : [*Meraklı bir şekilde*] Öyle mi?

LINDA : Banyoda ikisinin birlikte traş olmalarını görmek o kadar hoştu ki. Hele birlikte dışarı çıkmaları. Dikkat ediyor musun bütün ev traş losyonunu kokuyor.

WILLY : Düşün bir kere. Bir ev alabilmek için bir ömür boynu çalış. En sonunda sahibi ol, bu seferde içinde yaşayacak kimse yok.

LINDA : Tamam, sevgilim, fakat hayat eskiyen şeyleri bir yana atar. Bu her zaman için böyle olmuştur.

WILLY : Hayır, hayır, bazı insanlar - bazı insanlar bazı şeyleri başarırlar. Bu sabah ben gittikten sonra Biff herhangi bir şey söyledi mi?

LINDA : Onu eleştirmemeliydin, Willy, özellikle de hemen tren-den iner inmez. Sinirlenmemelisin.

WILLY : Kahretsin, ne zaman sinirlendim? Sadece para kazanıp kazanmadığını sordum. Bu bir eleştiri mi?

LINDA : Fakat, sevgilim, para nasıl kazanabilir?

WILLY : [*Endişeli ve sınırlı*] Onda öyle gizli bir eğilim var ki. Çok huysuz biri oldu. Bu sabah ben gidince özürlü oldu mi?

LINDA : Çok üzgünüm, Willy. Seni ne kadar beğendiğini bilirsin. Kendisini bulursa, her ikinizin de hem daha mutlu olacağını hem de daha fazla tartışmayacağını sanıyorum.

WILLY : Bir çiftlikte kendisini nasıl bulabilir? Bir çiftlik amelesi mi? Başlangıçta, Biff gençken, tamam, genç bir adamın, ortalıkta dolaşmasının, bir sürü farklı işlerde çalışmasının daha iyi olacağını düşünmüştüm. Fakat şu anda on yıldan daha fazla bir süre oluyor ve hâlâ otuz beş dolar kazanacakmış, pöhi!

LINDA : Kendisini buluyor, Willy.

WILLY : Otuz dört yaşında kendisini bulamamış olmak bir utançtır.

LINDA : Shh!

WILLY : Sorun tembel olması, Allah kahretsin!

LINDA : Willy, lütfen!

WILLY : Biff tembel bir serseri!

LINDA : Uyuyorlar. Bir şeyler ye. Aşağıda devam edersin.

WILLY : Eve niye geldi? Neyin onu eve getirdiğini bilmek istemim.

LINDA : Bilmiyorum. Sanırım, sanırım hâlâ yolunu bulamamış.

WILLY : Biff Loman kendini bulamamış. Dünyanın en büyük ülkesinde, bu kadar kişisel gecikliği olan, genç bir adam kendini bulamamış. Ve bu kadar çalışkan. Biffle ilgili bir şey var o tembel değil.

LINDA : Asla

WILLY : [*Şefkatli ve kararlı*] Sabahleyin onu göreceğim; onunla sohbet edeceğim. Satıcılık görevi bulacağım ona. Çok kısa zamanda en iyilerden birisi olabilir. Allahım! Lisedeyken herkes onu takip ederdi. Onlardan birine gülümseyince, hepsinin yüzü aydınlardı. Caddede gezdiğimde... [*Willy anılar içinde kendini kaybeder*]

LINDA : [*Willy'i anılarından almaya çalışarak*] Willy, sevgilim, bugün yeni bir cins Amerikan peyniri aldım. Kırbaçlanmış.

WILLY : Ben gravyer seviyorum, sen niye Amerikan peyniri alıyorsun?

LINDA : Bir değişiklik hoşuna gider diye düşünmüştüm.

WILLY : Değişiklik istemiyorum. Ben gravyer istiyorum. Niçin sürekli benim söylediğimin tersi yapıyor?

LINDA : [*Sahite bir kahkahayla*] Süpriz olur diye düşünmüştüm.

WILLY : Allah aşkına, niçin pencere açmıyorsun burada?

LINDA : [*Sonsuz bir sabırla*] Hepsi açık, sevgilim.

WILLY : Bizi burada hapsedtiler. Tuğlalar ve pencereler, pencereler ve tuğlalar.

LINDA : Yandaki arsayı da alabilirdik.

WILLY : Caddede dolu. Mahallede nefes alabileceğin temiz bir hava yok. Çimenler artık büyümüyor, arka bahçede artık havuç yetiştiremiyorsun. Şu büyük apartmanlara karşı

bir kanun çıkartmaları lâzımdı. Şuradaki iki güzel karağacı hatırlasana. Biffle salınacağı o iksinin arasına astığımız zamanlar.

LINDA : Evet, sanki şehirden milyonlarca mil ötedeymiş gibi.

WILLY : Onları kesen müteahhidi tutuklayabilirlerdi. Mahalleyi katlettiler. [*Kendini kaybeder*] O günleri çok fazla düşünüyorum, Linda. Yılın bu zamanı leylak ve salkım zamanıydı. Daha sonra şakayıklar açardı ondan sonra da fulyalar. Bu odada o ne güzel kokuydu.

LINDA : Ya, sonunda, herkes bir yerlere taşınmak sorunda kaldı.

WILLY : Hayır, şimdi daha fazla insan var.

LINDA : Daha fazla insan olduğunu sanmıyorum, sanıyorum ki WILLY : Daha fazla insan var. Bu ülkeye zarar veren de zaten bu. Nüfus kontrol edilemiyor. Çıldırtıcı bir rekabet. Şu apartmandan gelen berbat kokuyu koku. Ve diğer yarıdakinden gelen başka bir koku... Peyniri nasıl kırbaçlayabilirler?

[*Willy'in son cümlesinde, BIFF ve HAPPY yataklarının içinde otururlar ve dinlerler*].

LINDA : Aşağı in, aldığın peyniri tat. Ve sessiz ol.

WILLY : [*Linda'ya dönerek, suçlu bir şekilde*] Benim için endişelenmedin değil mi, canım?

BIFF : Ne oluyor?

HAPPY : Dinle!

LINDA : Şu dünyada endişeleneceğin o kadar çok şey var ki.

WILLY : Sen benim dayanacağımın, desteğimsin, Linda.

LINDA : Gevsemeye çalış sevgilim. Pireyi deve yapıyorsun.

WILLY : Onunla daha fazla mücadele etmeyeceğim. Texas'a geri dönmek isterse, bırak gitsin.

LINDA : Kendi yolunu kendisi bulacaktır.

WILLY : Tabii. Bazı insanlar hayatın ileri yaşlarına kadar buna başlayamazlar. Mesela Thomas Edison, yanılmıyorsa. Veya B.F. Goodrich. Bir tanesi sağdı. [Yatak odasının kapı aralığına kadar gider.]

LINDA : Willy - Pazar günü ilk olursa, kırlara gideceğiz; ve ön camı açıp, yemek yiyeceğiz.

WILLY : Hayır, yeni arabaların ön camı açılmıyor.

LINDA : Fakat sen bugün açtın.

WILLY : Ben mi? Açmadım. [Durur.] Bu garip değil mi? Dik-kate değer bir... [Uzaktan flitin sesi duyulunca şaşkınlık ve korku içinde konuşmasını keser.]

LINDA : Ne, sevgilim?

WILLY : Chevy/Şevrole'yi düşünüyordum. [Kısa bir sessizlik] Bin dokuzyüz yirmi sektiz... O kırmızıyı şevrole'yi aldığım zaman. -[Duraksar] Komik mi? Bugün o şevrole'yi sürdüğüme yemin edebilirim.

LINDA : Tamam, önemli değil. Bazı şeyler onu hatırlatmış ol-malı.

WILLY : Muhteşem işler.. O günleri hatırlamak mı? Satıcı ara-banın seksen bin milde olduğuna inanmamıştı. [Başını sal-lar] Hey! [Linda'ya] Gözlerini kapat, hemen geleceğim. [Yatak odasının dışına doğru yürür.]

HAPPY [Biff'e] : Allah Allah! Belki arabayı yine çarptı.

LINDA : [Willy'nin arkasından seslenerek] Merdivende dikkat-li ol, sevgilim! Peynir orta rafta! [Döner, yatağın diğer ta-

rafına geçer, Willy'nin cekeğini alır ve yatak odasından di-şarı çıkar.]

[Işık çocukların odasında artar. Görünmeden, Willy'nin kendi kendine konuşması duyulur, "Seksan bin mil" ve küçük bir kahkaha. BIFF yataktan kalkar, biraz sahnenin önüne gelir, dikkate durur. BIFF kardeşi HAPPY'den iki yaş bi-yük, boyu posu yerinde, bugünlerde bitkin ve daha az ken-dine güvenli görünüyor. Daha az başarılı olmuş, hayalleri Happy'ninkinden daha güçlü, fakat daha az kabul olunabi-ler. HAPPY uzun boylu, güçlü yapılı. Onun üzerinde cinsel-lik görülebilen bir renk gibi veya bir çok kalının keşfettiği bir koku gibi. O da, ağabeyi gibi, kendini bulamamış, fakat farklı bir yönde, hiç bir zaman yüzünü yenilgiye doğru çe-virmediği için görünüşte daha mutlu görünmesine rağmen daha fazla şaşkın ve sert yapılı.]

HAPPY : [Yataktan kalkarak] Böyle giderse ehliyetini alırlar. Onun için korkuyorum, biliyor musun, Biff?

BIFF : Gözleri iyi görünüyor.

HAPPY : Hayır, onunla arabaya bindim. Gözleri görüyor. Dik-katini araba süreme üzerinde toplanıyor. Geçen hafta şehre onunla birlikte gittim. Yeşil ışıkta duruyor ve kırmızıda ge-çiyor [Güler].

BIFF : Belki renk körü.

HAPPY : Babam mı? İşte renk konusunda en iyi gözlerle o sa-hip. Bunu biliyorsun.

BIFF : [Kendi yatağına oturarak] Uyuycacağım.

HAPPY : Babamla aranız kötü değil, di mi?

BIFF : İyi, sanıyorum.

WILLY : [Onların altında, oturma odasında] Evet, efendim, seksen bin mil - seksen iki bin.

BIFFY : Sigara mı içiyorsun?

HAPPY : [Bir paket sigara uzatarak] Bir tane ister misin?

BIFF : [Bir sigara alarak] Kokusunu duyunca hiç uyuyamıyorum.

HAPPY : Ne iş, heh!

HAPPY : Komik, Biff, biliyor musun? Biz yine bu yataklarda yatıyoruz. Eski yataklar [Sevkatle hafifçe yatağına vurur.] Şu iki yatak arasında geçen sohbetler, ha? Bütün hayatımız.

BIFF : Evet. Bir sürü hayaller ve planlar.

HAPPY : [Derin ve erkekse bir kahkahayla] Neredeyse beş yüz kadın bu odada ne konuşulduğunu bilmek ister.

[İkisi birden hafif bir kahkaha atarlar.]

BIFF : Bushwiche Bulvarındaki (Avenue) -şu büyük Betsy mi onun gibi birşey- Allah kabirsin onun ismi neydi? O kız hatıradın mı?

HAPPY : [Saçlarını tarayarak] Çoban köpeği olan!

BIFF : Evet o. Hatırlıyor musun seni orada yakalamıştım?

HAPPY : Evet, sanırım, ilk defaydı. Bir domuz vardı. [Edepsizce güller] Kadınlar hakkında bildiğim herşeyi sen öğrettin. Bunu unuttu.

BIFF : Bahse girerim ne kadar utanmış olduğunuzu unuttuğunuzdur. Özellikle de kızlara karşı.

HAPPY : Hâlâ öyleyim, Biff.

BIFF : Oo, hadi oradan.

HAPPY : Yalnızca kontrol edebiliyorum, o kadar. Sanırım zamanla sen daha fazla çekingen oldun, ben daha girişken. Ne oldu, Biff? Nerede şu eski neşen, kendine güvenin? [Biff'in dizini sarar. Biff ayağa kalkar ve huzursuzca odanın içinde dolaşır] Sorun ne?

BIFF : Babam niye benimle sürekli alay ediyor?

HAPPY : Seninle alay etmiyor, o.

BIFF : Ne zaman birşey söylesem yüzünde alaycı bir ifade oluşuyor. Yanına gidemiyorum.

HAPPY : Yalnızca senin başırlı olmanı istiyor. Hepsi bu. Uzun süreden beri benimle babam hakkında konuşmak istiyordum, Biff. Birşeyler oluyor ona. Kendi kendine konuşuyor. BIFF : Ben de bu sabah farkettim. Zaten her zaman mırıldanırdı.

HAPPY : Ama bu kadar farkedilmezdi. O kadar can sıkıcı bir durum oldu ki sonunda Florida'ya gönderdim. Ve biliyor musun çoğu zaman benimle konuşuyor.

BIFF : Benimle ilgili ne söylüyor?

HAPPY : Anlayamıyorum.

BIFF : Benimle ilgili ne söylüyor?

HAPPY : Sanırım hâlâ bir yere yerleşmemiş olman, bir türlü kararını verememiş olman.

BIFF : Onu rahatsız eden bir, iki şey daha var, Happy.

HAPPY : Ne demek istiyorsun?

BIFF : Boşver. Yalnız herşeyi de bana yitikleme.

HAPPY : Ama, sanırım, eğer başlarsan -yani- orada senin için bir gelecek var mı?

BIFF : Hap, sana söylüyorum, geleceğin ne olduğunu bilmiyorum. Gelecekten ne beklemem gerektiğini de bilmiyorum.

HAPPY : Ne demek istiyorsun?

BIFF : Tamam, liseden sonra altı, yedi yılını kendimi geliştirmeyle çalışarak geçirdim. Gemi katibi, satıcı, o yada bu işte çalışarak. Yazın o sıcak günlerde metroya binmek. Bütün

hayatımı telefon konuşmalarına, para biriktirmeye, alışveri-
şe adanmak. İki haftalık tatil için yılın 50 haftası sıkıntı çek-
mek ve daima birisini geçmek zorunda olmak. İşte gelece-
ğinizi böyle kuruyorsunuz.

HAPPY : Çiftlikte gerçekten eğleniyor musun? Orada mutlu
musun?

BIFF : [*Arıtan bir heyecanla*] Hap, savaştan önce, evi terketti-
ğimden beri, 20 veya 30 işte çalıştım. Her seferinde sonuç
aynı. Hep geç farkına vardım. Nebraska'da, Dakota'da, Ari-
zona'da ve şimdi de Teksas'ta. Sanırım, artık bu olayın far-
kına vardım, zaten şu anda eve geri dönmemin sebebi de bu.
Şu çalıştığım çiftlik var ya, biliyor musun şu anda orada ba-
har? 15 tane tay var. Bir kısırdan, yeni doğmuş bir taydan
daha güzel, daha etkiliyici bir şey yoktur. Bulduğum ye-
re bahar geldiğinde, birdenbire, aman Allahım, hiç bir yere
ulaşamıyorum diye bir hisse kapılıyorum. Kahretsin ne ya-
pıyorum, atlarla oynuyorum ve haftada 28 dolar alıyorum.
34 yaşındayım ve geleceğimi hazırlamalıyım. İşte bu kafa-
ma dank etti. Ve şimdi buradayım, ne yapacağımı bilmiyo-
rum. [*Kısa bir duraklama*] Daima hayatımı boşa harcam-
maya önem vermişimdir, ve eve her dönüşümde de gördü-
ğüm şey hayatımı boşa harcadığım.

HAPPY : Sen şairsin, bunu biliyor musun, Biff? Sen - sen bir
idealistisin.

BIFF : Hayır, sadece zihnim çok karışık. Belki evlenmem lâzım.
Belki birşeylere bağlanmam lâzım. Belki de sorunum bu
benim. Bir çocuk gibiyim. Evli değilim, işsizim, eve tam bir
çocuk gibiyim. Sen hayatından memnun musun, Hap? Ba-
şartlısın değil mi? Memnun musun?

HAPPY : Allah kahretsin, hayır!

BIFF : Neden? Para kazanıyorsun değil mi?

HAPPY : [*Gayretli ve anlamlı bir şekilde hareket ederek*] Şu an-
da yapabildiğim tek şey mal müdürünün ölmesini bekle-
mek. Kendisi iyi arkadaşım, Long Island'da muheşem bir
malikane yaptırdı, iki ay kadar orada yaşadı, sonra sattı;
şimdiye yeni bir tane yapıyor. Bir kere birşey bitirilince
ondan zevk alamıyor. Ben de olsam aynı şeyi yapardım. Al-
lah kahretsin ne için çalışıyorum bilmiyorum ki. Bazen
evimde tek başıma oturuyorum ve ödediğim kirayı düşünü-
yorum. Bu delilik. Fakat sonra daima istediğim şey bu di-
yorum. Kendi dairem, bir araba ve birkaç kadın. Ve hâlâ,
Allah kahretsin, yalnızım.

BIFF : [*İlgyle*] Dinle, neden benle West'e gelmiyorsun?

HAPPY : Sen ve ben?

BIFF : Tabii ki, belki birlikte bir de büyük bir çiftlik alabiliriz.
İnek yetiştiririz, kasalarımızı kullanırız. Bizim gibi yapıp in-
sanlar açık havada çalışmalı.

HAPPY : Hırsla! Loman Kardeşler, ha?

BIFF : [*Büyük bir şefkatle*] Tabii ki, bütün her yerde tanınırsız.

HAPPY : [*Büyümlenmiş*] Bu hayal ettiğim şey, Biff. Bazen mağa-
zanın ortasında giysilerimi yırtmak istiyorum. Yani mağa-
zadaki herkesten daha iyi kurtularım, koşarım ve daha güç-
lüyüm ama o Allah'ın cezası orospu çocuklarından emir al-
mak zorundayım ve buna dayanamıyorum.

BIFF : Sana söylüyorum, oğlum, orada benimle olursan çok
mutlu olurum.

HAPPY : [*Coşkululıkla*] Görüyorsun, Biff, çevremdeki herkes o
kadar hatalı ki ben de sürekli ideallerimi azaltmak zorunda
kalmıyorum.

BIFF : Beraberken birbirimize destek oluruz, güveneceğimiz birisi olur.

HAPPY : Eğer senin yanında olursam.

BIFF : Hap, asıl sorun bizim para için didinecek tarzda yetiştilimemiş olmamız. Nasıl yaparız bilmiyorum.

HAPPY : Ben de öyle.

BIFF : O zaman hadi gidelim!

HAPPY : Tek şey, orada ne yapabilirsin?

BIFF : Ama arkadaşına bak. Malikâne yapıyor ve içinde oturacak huzur bulamıyor.

HAPPY : Evet ama mağazaya girdiğinde herşey değişiyor. Yılda elli iki bin dolar o döner kapıdan giriyor ve benim şu parmağında onun o beyindekiinden daha fazla akıl vardır.

BIFF : Ama dedin ki-

HAPPY : Şu tantanalı, kibirli idarecilerin bazılarına Hap Loman'ın nasıl başarılı olabileceğini göstereceğim. Mağazada onlar/onun gibi yürütmek istiyorum. Seninle geleceğim, Biff. Birlikte olacağız, yemin ediyorum. Ya bu akşamki o iki kız nasıldı? Şahane yaratıklardı değil mi?

BIFF : Evet, evet yıllardan beri gördüğüm en muhteşem şey.

HAPPY : İstedğim zaman hemen ayarlıyorum, Biff. Yalnız tek sorun artık bowling veya onun gibi bir şey olmaya başladı. Onları sürekli deviriyorum ama benim için hiçbir şey ifade etmiyor. Sen hâlâ etrafta dolaşıyor musun?

BIFF : Aklı başında, varlıklı bir kız bulmak istiyorum.

HAPPY : Benim istediğim de bu.

BIFF : Hadi! Eve hiç gelmezsin.

HAPPY : Gelirim. Sağlam karakterli, tahammül gücü fazla olan

biri. Biliyor musun annem gibi? Bunu anlatınca bana piç diyeceksin. Bu akşam beraber olduğum şu Charlotte denilen kız nişanlı, beş hafta içinde de evlenecek [*Yeni şapkasını dener.*]

BIFF : Dalga geçme!

HAPPY : Tabii ki hayır. Nişanlısı da mağazanın müdür yardımcılığına aday. Aklıma nereden girdiğini bilmiyorum belki de çok gelişmiş bir yarısına duygusu veya buna benzer bir şey var bende. Gittim ve o kızı mahvettim şimdi de başımdan atamıyorum. Nişanlısı bunu yaptığım üçüncü idareci oluyor. Aşağılık bir kişiliğim var değil mi? Bu yetmiyormuş gibi bir de düğünlerine gidiyorum. [*Öfkeliçe fakat güler.*] Gelinleri anlamam gerektiği gibi. Fabrikatörler onlara sipariş verilmesini sağlamam için bir yüzünlük teklif ediyorlar. Ne kadar dürtüstüm görüyorsun aynen şu kız gibi. Bu yüzden kendimden nefret ediyorum. O kızı istemiyorum ve hâlâ onunla beraber oluyorum, bunu seviyorum işte.

BIFF : Hadi uyuyalım.

HAPPY : Sanırım daha herhangi birşeyi karara bağlamadık, heh?

BIFF : Bir tek düşüncem var, onu da deneyeceğim.

HAPPY : Ne o?

BIFF : Bill Oliver'i hatırlıyor musun?

HAPPY : Tabii, şu anda çok zengin. Tekrar onun için mi çalışmak istiyorsun?

BIFF : Hayır, ama işi bıraktığımda birşeyler söylemişti bana. Elini omzuma koyup dedi ki, "Biff, herhangi birşeye ihtiyacın olursa, bana gel."

HAPPY : Bunu hatırlıyorum. Kulğa hoş geliyor.

BIFF : Onu gidip görmeyi düşünüyorum. 10 bin, hatta yedi veya sekiz bin dolar bile olsa, bulabilsem, güzel bir çiftlik alabilirim.

HAPPY : Bahse girerim sana çıkar. Çünkü seninle ilgili çok güzel düşünceleri vardı. Biff. Yani, bütün herkesin. Sen çok seviyorsun. Biff. İşte bu yüzden buraya geri dön diyorum; her ikimizin de dairesi olur. Ve Biff, istediğin herhangi bir bebeği (kızı)...

BIFF : Hayır, ancak bir çiftlikte istediğim işi yapabilir ve birşeyler olabilirim. Fakat yine de düşünüyorum. Oliver hâlâ basket toplarının bulunduğu kutuyu ben mi çaldım diye düşünüyorum, işte bunu merak ediyorum.

HAPPY : Büyük olasılıkla unutmuştur, çok uzun süre önceydi. Hemen hemen on yıl. Çok alıngansın. Hen zaten o seni koymadı ki.

BIFF : Sanırım kovacaktı. İşi bu yüzden bıraktım zaten. Hiç bir zaman bunu bilip bilmediğinden emin olamadım. Bildiğim şey onun daima beni çok beğendiğiydi. Oramın kapısını kilitleme işini vereceği tek kişi bendim.

WILLY : [Aşağıdan] Arabayı yıkayacak mısın, Biff?

HAPPY : Şşşt! [Biff, gözlerini aşağıya dikmiş, konuşmayı dinleyen Happy'e bakar. Willy oturma odasında mırıldanmaktadır.]

HAPPY : Duyuyor musun?
[Dinlerler. Willy güler.]

BIFF : [Gülgide simirlererek] Annemin bunu duyabileceğini bilmiyor mu?

WILLY : Sütlerni kirletme, Biff.
[Biff'in yüzünde acı bir ifade oluşur, geçer.]

HAPPY : Kötti değil mi? Tekrar gitme, ne olur. Burada bir iş bulursun. Buralarda bulunmalısın. Babamla ilgili ne yapmamız gerektiğini bilmiyorum. Gıgide daha utanç verici bir hal alıyor.

WILLY : Ne iş!

BIFF : Annem bunu duyuyor!

WILLY : Şaka yapmıyorsun değil mi, Biff, bugün randevun var? Hartkal!

HAPPY : Haydi uyu! Ama sabahleyin onunla konuşacaksın değil mi?

BIFF : [Stemeden yatağa girerek] Evde o kızla. Kardeşimi!

HAPPY : [Yatağa girerken] Umarım konuşmanız iyi olur?

[Odalarındaki ışık azalmaya başlar.]

BIFF : [Yatakta kendi kendine] Bu bencil, aptal...

HAPPY : Şşşt... Uyu, Biff.

[Odalarındaki ışık söner. Konuşmalarını bitirmeden önce aşağıdaki karartılmış mutfakta Willy'nin sütlüeti belli belirsiz görülür. Buzdolabının açar. birşeyler arar ve bir şişe süt çıkarır. Apartmanlar yavaş yavaş gözden kaybolur; bütün ev ve çevresi yapılarla örtülür. Yapıların görünmesiyse, yavaş yavaş müzik duyulmaya başlar.]

WILLY : O kızlarla beraberken dikkatli olmamı istiyorum, Biff. Herhangi bir söz verme. Hiçbir çeşit söz verme. Biliyorsun, kızlar anlattığın herşeye inanırlar ve sen daha çok gençsin, Biff, kızlarla ciddi konuşmak için çok çok gençsin. [Işık mutfakta artar. Willy konuşurken buzdolabının kapağını kapatır ve mutfak masasının yanına gelir. Sütlü bir bardağa boşalır. Kendi kendine dolar. belli belirsiz gülümseyerek]

WILLY : Gerçekten çok gencisin, Biff. İlk önce okuluna önem vermelsin. Zaten hazır olduğunda, semin gibi bir çocuğun etrafında bir sürü kız olur. [*Bir sandalyeye gülünser*] İşte böyle. [*Güler*] Oğlum, herkes tarafından gerçekten çok beğeniliyor olmalısın.

[*Willy, mufazağın duvarına doğru konuşurken, fiziksel olarak da, kuliste bir noktaya doğru yavaş yavaş yönelmektedir ve sesinin tonu normal bir konuşmadaki tona yakınlamaktadır.*]

WILLY : Arabayı neden bu kadar dikkatli temizlediğimi merak ediyorum. Hal Çocuklar, unutmayın. Happy, camları temizlerken gazete kullanın, en kolay yol bu. Biff, ona nasıl yatacağınızı göster. Gördün mü Happy? Evet, evet işte böyle, çok iyi. İyi yapıyorsunuz, Hap. [*Duraklar, beğeniyile başını sallar, sonra yukarıya doğru bakar.*] Biff, zamanımız olduğunda yapmanız gereken ilk şey evin üzerindeki şu büyük parçayı yerine oturtmak. Korkarım ki bir fırtınada düşüp çatıya çarpacak. Nasıl yapacağımızı anlatayım. Bir ip alıp etrafına saracağız, sonra oraya tırmanıp testereyle keseceğiz ve aşağı indireceğiz. Arabayla işiniz bitince, sizleri görmek istiyorum çocuklar. Bir sürprizim var.

BIFF : [*Kuliste*] Ne sürprizi, baba?

WILLY : Hayır, önce bitirin. Asla bir işi bitirmeden bırakmayın - bunu unutmayın. [*"Büyük ağaçlara" bakarak*] Biff, Al-bany'de çok güzel bir hamak gördüm. Gelecek seyahatimde almayı düşünüyorum ve şu iki karağacın arasına kurarız. İyi olur değil mi? Oğlum, bu...

[*Willy'nin yönelerek konuştuğu tarafta Genç Biff ve Genç Happy görünür. Happy, paçavra bezler ve bir kova su taşımaktadır. Büyük harflerle "B" yazılı olan, bir süeter giyen Biff bir futbol topu taşımaktadır.*]

BIFF : [*Kuliste ki arabamın yönünü başıyla işaret ederek*] Bu nasıl bir iş, baba?

WILLY : Mühüş, mühüş bir iş, çocuklar.

HAPPY : Sürpriz nerede, baba?

WILLY : Arabanın arka koltağında.

HAPPY : Çocuk [*Koşarak açar.*]

BIFF : Ne o, baba? Ne aldın şöyle bana.

WILLY : [*Gülerek bir tokat atar Biff'e*] Boşver, sadece sahip olmanızı istediğim bir şey.

BIFF : [*Döner ve yürütmeye başlar.*] Ne o, Hap?

HAPPY : [*Kuliste*] Kum torbası!

BIFF : Ooo, baba!

WILLY : Üzerinde Gene Tunney'in imzası var!

[*Happy bir kum torbasıyla sahneden koşarak girer.*]

BIFF : Vay canına, bir kum torbası istediğinizi nasıl bildin?

WILLY : Güzel, zamanlama çok iyi.

HAPPY : [*Sürtüstü uzanır ve ayaklarıyla pedal çevirir.*] Dikkat ettin mi kilo veriyorum, baba?

WILLY : [*Happy'e*] İp atamada çok iyi.

BIFF : Yeni aldığım futbol topunu gördün mü?

WILLY : [*Topu kontrol eder.*] Nereden aldın onu?

BIFF : Koç paslara daha çok çalışmamı söyledi.

WILLY : Öyle mi? Sana da topu verdi, ha?

BIFF : Tamam, soyunma odasından ödünç aldım. [*Gizlice güler.*]

WILLY : [*Biff'le birlikte hırslılığa güler.*] Onu geri götürmeni istiyorum.

BIFF : [Simitlice] Peki, geri götürüyorum.

WILLY : [Başlamak üzere olan tartışmayı sona erdirerek Happy'e] Tabii ki, okula ait bir topla anteman yapacak değil mi? [Biff'e] Koçun seni girişkenliğinden dolayı kutlayacak.

BIFF : Beni her zaman girişkenliğimden dolayı kutluyor, baba.

WILLY : Çünkü seni çok seviyor. Başka birisi o topu almış olsaydı, büyük bir patırtı kopardı. Evet, haberler hasil çocuklar? Haberler nasıl?

BIFF : Bu sefer nereye gittin, baba? Vay canına, yalnız kaldık.

WILLY : [Mutlu, ellerini oğullarının omuzlarına dolar ve sahnenin önüne doğru giderler.] Yalnız, ha?

BIFF : Her dakika seni özledik.

WILLY : Sakın söylemeyin? Size bir sır vereceğim, çocuklar. Hiç kimseye bahsetmeyin. Bir gün kendi işimi kuracağım ve artık evimden ayrılmak zorunda kalmayacağım.

HAPPY : Charley Amca gibi mi?

BIFF : Bu sefer nereye gittin, baba?

WILLY : Evet, yola çıktım ve kuzeye Providence'a gittim. Belediye başkanıyla karşılaştım.

BIFF : Providence'ın Belediye Başkanı!

WILLY : Otelin lobbiesinde oturuyordun.

BIFF : Ne dedi?

WILLY : "Günaydın" dedi. Ben, "Güzel bir şehire sahipsiniz, belediye başkanım" dedim. Sonra benimle kahve içti. Ardından ben Waterbury'ye gittim. Waterbury hoş bir şehir. Büyük saat şehri, ünlü Waterbury saati. Orada iyi bir fiyata sattım.

Sonra Boston - Boston ihtilalin beşigidir. Güzel bir şehir. Massachusetts'de birkaç şehir ve Portland, Bangor sonra doğruca ev.

BIFF : Vay canına, bir gün seninle gelmek isterim, baba.

WILLY : Yaz gelince.

HAPPY : Söz mü?

WILLY : Sen, Hap ve ben. Sizlere bütün kasabaları göstereceğim. Amerika çok güzel kasabalar ve namuslu insanlarla dolu. Beni tanıyorlar, çocuklar, New England'ın her tarafında beni tanıyorlar. Çok hoş insanlar. Siz büyüdüğünüz zaman, hepimiz için açıl susam açıl olacak, çünkü arkadaşlarımız var. New England'da herhangi bir caddeye arabamı park edebilirim ve aynasızlar kendi arabalarımı gibi göz kulak olurlar. Bu yaz tamam mı?

BIFF ve HAPPY : [Birlikte] Evet hiç kuşkun olmasın!

WILLY : Mayolarımızı alacağız.

HAPPY : Çantalarını biz taşıyacağız, baba!

WILLY : Ooo! Boston dükkanlarına siz, oğullarım çantalarımı taşıyarak giriyorum. Ne kadar etkileyici!

[Biff toplu pas vermeye çalışıyor, etrafına hoplayıp zıplıyor]

WILLY : Maç için heyecanlanıyor musun Biff?

BIFF : Orada olursan, hayır.

WILLY : Şimdi seni kaptan da yaptılar. Okulda senin hakkında ne diyorlar?

HAPPY : Her seferinde sınıflar değişiyor. Peşinde bir sürtü kız var.

BIFF : [Willy'nin elini tutarak] Bu cumartesi, baba, bu cumartesi senin için, yeneceğim.

HAPPY : Pas vermen gerekiyor.

BIFF : Bir oyunu babam için oynuyorum. İzle beni baba ve başlığını çıkardığımda, bunun anlamı, patlıyorum, yani sayı yapıyorum.

WILLY : [Biff'i öper.] Bekle bunu Boston'da anlatacağım. [Bernard golf pantolonuyla içeri girer. Biff'den daha küçük yaşta. Sadık, samimi ve telaşlı bir çocuk.]

BERNARD : Biff, neredesin? Bugün benimle ders çalışman gerekiyor.

WILLY : Hey, baksana Bernard. Niye böyle hoşnutsuzca bakıyorsun, Bernard?

BERNARD : Benimle çalışması lazım, Willy amca. Önümüzdeki hafta sınav var.

HAPPY : [Alaycı bir kavırla Bernard'ın etrafında dolayır.] Hadi boks yapalım, Bernard!

BERNARD : Biff! [Happy'den kaçır.] Dinle, Biff, Mr. Bimbo'unun eğer matematik çalışmaya başlamazsan sınıfta bırakacağımı ve mezun olamayacağımı söylerken duydum. Onu duydum!

WILLY : Onunla çalışsan iyi olur, Biff. Başlayın şimdi.

BERNARD : Mr. Birnbaum'ı duydum!

BIFF : Baba, lastik pabuçlarımı (spor ayakkabılarımı) görmeydin! [WILLY'e göstermek için bir ayağına kaldırır.]

WILLY : Hey, çok güzel bir baskı!

BERNARD : [Gözüklerini silerek] Pabuçlarına Virginia Üniversitesi yazdırdı diye onu mezun etmek zorunda değiller, Willy amca.

WILLY : [Sincirlice] Neden bahsediyorsun? Üç üniversiteye burusu olmasına rağmen onu sınıfta mı bırakacaklar?

BERNARD : Fakat Mr. Birnbaum'ı söylerken duydum.

WILLY : Baş belası olma, Bernard! [Oğullarına] Ne kadar sıkıci.

BERNARD : Tamam, seni evimde bekliyorum, Biff.

[Bernard gider. Loman'lar güler.]

WILLY : Bernard çok sevilmiyor değil mi?

BIFF : Seviliyor, ama çok sevilmiyor.

HAPPY : Doğru, baba.

WILLY : İşte söylemek istediğim bu, Bernard okulda en iyi notları alabilir, anladınız mı, fakat iş dünyasına girdiğinde, anladınız mı, siz beş kere ondan ilerde olacaksınız. İşte yüce Tanrıma sizleri Adonis gibi yarattığı için şükrediyorum. Çünkü iş dünyasında kendini gösteren kişi, ilgi toplayan kişi, ilerleyen kişidir. Sevilin, hiçbir zaman için bir şey istemek zorunda kalmazsınız. Beni ele alın meselâ. Hiç bir zaman bir müşteriyi görmek için sırada beklemek zorunda kalmam. "Willy Loman burada!" Bilmeleri gereken tek şey bu.

BIFF : Onları mahvettin mi baba?

WILLY : Providence'dakiler kaskatı kesildiler, Boston'dakiler mahvoldular.

HAPPY : [Willy'nin arkasında, yine pedal çeviriyor.] Kilo veriyorum, dikkat ettin mi, baba?

[Saçında eski bir kurdele olan Linda bir çamaşır sepeti taşıyarak girer.]

LINDA : Chevy/Sevrole nasıl gitti?

WILLY : Sevrole, Linda, üretilmiş arabaların en iyisidir. [Çocuklara]. Ne zamandan beri annenizin çamaşırıları merdivenden çıkarmasına yardım etmiyorsunuz?

BIFF : Orada kap, oğlum.

HAPPY : Nereye anne?

LINDA : İpe asın. Ve arkadaşlarınızın yanına gitseniz iyi olur, Biff. Kiler/mahsen çocuk dolu. Ne yapacaklarını bilmiyorlar.

BIFF : Ah, babam eve geldi, onlar biraz bekeleyebilirler.

WILLY : [*Takdir dolu bir sesle güler.*] İnip ne yapmaları gerektiğini anlatsan iyi olur, Biff.

BIFF : Sanırım ocağı temizleteceğim.

WILLY : İyi iş, Biff.

BIFF : [*Mutfak duvarının hizasından gerideki kapyaya doğru gider ve seslenir.*]

Arkadaşlar! Herkes ocağı temizlesin! Hemen aşağıya gelin.

SESLER : Tamam! Peki, Biff.

BIFF : George, Sam ve Frank, çıkan gelini! Biz çamaşırları asıyorsunuz! Hadi, Hap, çabuk! [*O ve Happy sepeti taşırlar.*]

LINDA : Ona nasıl itaat ediyorlar!

WILLY : İşte, eğitim; eğitim bu. Sana söylüyorum, binlerce satıyordum ama eve dönmek zorundaydım.

LINDA : Bütün blok bu oyunda olacak. Bir şey satın mı?

WILLY : Brit olarak Providence'da beş yüz, Boston'da yedi yüz tane satın.

LINDA : Hayır! Bir dakika bekle, kalemim var [*Önluğunun cebinden bir kâğıt ve kalem çıkarır.*]. Komisyonun iki yüz yapıyor, aman Allahım! İkiyüz yirmi dolar!

WILLY : Tamam, ben daha hesaplamadım, ama.

LINDA : Ne kadar yaptın?

WILLY : Ben, ben - brit olarak yüz seksen Providence'da yaptım. Tamam, hayır bütün gezide iki yüz kadar oldu.

LINDA : [*Tereddüt emeden*] İki yüz brit olarak. Bu... [*Hesaplar*]

WILLY : Asıl sorun Boston'daki mağzalardan üçünün mal sayımı dolayısıyla kapalı olmasıydı. Yoksa, rekor kırardım.

LINDA : Olsun, bu da yetmiş dolar, birkaç sent yapar.

WILLY : Ne kadar borcumuz var?

LINDA : Evet, önce buzdolabı için onaltı dolar ödememiz lazımdır.

WILLY : Neden onaltı?

LINDA : Ventilator kayışı koptu bu da 1 dolar seksen sent yapıyor.

WILLY : Fakat yepyeniydi daha.

LINDA : Adam böylesöyledi.

[*Mutfak duvarının hizasından yürütürler.*]

WILLY : İnşallah bu makineye tutulup kalmadık.

LINDA : En büyük reklamı onlar yaptılar.

WILLY : Biliyorum, iyi bir makina başka?

LINDA : Evet, çamaşır makinası için doksan altı. Ve elektrik süpürgesinin taksidi var. Ayrıca çatı var. Elinde yirmi dolar kaldı.

WILLY : Su sızdırmıyor değil mi?

LINDA : Hayır, çok iyi onardılar. Ayrıca Frank'e kartüratörden dolayı borçlusun.

WILLY : O adamı ödemeyeceğim. Şu Allah'ın belası Şevrole, bu arabanın üretimini yasaklamaları lazım.

LINDA : Üç buçuk dolar borçlusun ona. Ve ufak tefek şeyler yüz yirmi dolar civarında tutar.

WILLY : Yüz yirmi dolar! Aman Allahım, işler düzelmese ne yapacağımı bilmiyorum.

LINDA : Tamam, önümüzdeki hafta daha iyi olacak.

WILLY : Gelecek hafta onları mahvedeceğim. Hartford'a gideceğim. Hartford'da çok seviliyim. Sorun ne, Linda, biliyormusun insanların bana kanı kayınıyormuş gibi gelmiyor.

[*Sahnenin ön kısmında hareket ederler.*]

LINDA : Aman saçmalama.

WILLY : İçeriye doğru yürüdüğümde anlıyorum. Bana gülüyorlar sanki.

LINDA : Neden? Sana niye gülsünler ki? Böyle konuşma Willy.

[*Willy sahnenin kenarına doğru hareket eder. Linda mutfağa gider ve çoraplarını onarmaya başlar.*]

WILLY : Nedenini bilmiyorum ama benim yalnızca yanımdan geçip gidiyorlar. Farkıma varmıyorlar.

LINDA : Fakat mükemmel çalışıyorsun sen, sevgilim. Haftada yetmiş, yüz dolar arasında kazanıyorsun.

WILLY : Ama günde on, oniki saat çalışmak zorundayım. Diğerleri bilmiyorum- onlar daha kolayca yapıyorlar. Neden bilmiyorum -kendimi anlamıyorum- çok fazla konuşuyorum. Bir insan birkaç kelimeyle içeri girmeli. Charley ile ilgili bir nokta var. O birkaç kelime adamdır ve herkes ona saygı duyuyor.

LINDA : Sen çok fazla konuşmuyorsun, yalnızca hayat dolusun.

WILLY : [*Gülümseyerek*] Allah kahretsin, hayat kısa ve biraz şaka yapılmalı diye düşünüyorum. [*Kendi kendine*] Çok fazla şaka yapıyorum. [*Gülümseme gider.*]

LINDA : Niye? Sen...

WILLY : Şişmanım. Çok aptal görünüyorum, Linda. Sana anlatmadım Noel zamanında F.H. Stewarts ve tanıdığım bir satıcıya tesadüfen uğrayı verdim. Müşteriyi görmek için içeriye giderken, F.H. Stewarts'ı mors hakkında birşey söylerken duydum. Ve ben -ben-onun suratına patlattım. Buna tahammül edemem... Ama bana güldüler. Biliyorum bunu.

LINDA : Sevgilim...

WILLY : Bunun üstesinden gelmek zorundayım. Biliyorum bunun üstesinden gelmek zorundayım. Belki de üstünlük sağlamak için giyinmiyorum.

LINDA : Willy, sevgilim, sen dünyanın en yakışıklı erkeğisin.

WILLY : Hayır, Linda.

LINDA : Benim için öyle. [*Kısa bir sessizlik*] En yakışıklı.

[*Karanlıktan bir kadın kahkahası gelir.*]

LINDA : Ve çocuklar, Willy. Çok az insan oğulları tarafından senin gibi ululaştırılır.

[*Evin sol tarafında, paravanın arkasında müzik duyulur; belli belirsiz görünen bir kadın giyinmektedir.*]

WILLY : [*Büyük bir heyecanla*] Sen çok iyisin, Linda, iyi bir dost olduğumu biliyor musun? Yolda, evet bazen yolda seni sıkıca yalamak ve öpmek istiyorum.

[*Kahkaha şimdi daha yüksekir ve paravanın arkasından çıkan KADIN'ın bulunduğu sol taraf aydınlatılmış olan alana doğru yürür Willy. KADIN ayakta, bir aynaya bakarak şapkasını giymekte ve gülmektedir.*]

WILLY : Çünkü çok yalnız hissediyorum, özellikle de işim kötü gittiğinde konuşacağım hiç kimse olmuyor. Bir daha

hiçbir şey satmayacağım, geçimini sağlamayacağım veya çocuklara iş kuramayacağım hissine kapılıyorum.

[KADIN'ın azalan kahkahasına doğru konuşur; KADIN aynı zamanda sislemektir.] O kadar çok yapmak istediğim şey var ki-

KADIN : Hmm? sen beni seçmedin, Willy. Ben seni seçtim.

WILLY : [Mennunlukla] Sen mi beni seçtin?

KADIN : [Güzel görünüştü ve Willy'nin yaşlarında.] Evet. Masada oturup her gün bütün satıcıların gelip gidişini izliyorum. Ama senin öyle bir espri anlayışın var ki beraber o kadar güzel zaman geçiriyoruz ki, değil mi?

WILLY : Tabii, tabii [Kadını kollarının arasına alır.] Niye şim-di gitmen gerekiyor?

KADIN : Saat iki...

WILLY : Hayır, hadi içeri gel [Onu çeker].

KADIN : ... kız kardeşlerim benim yüzümden mahcup olacaklar. Ne zaman geri geleceksin?

WILLY : Oh, iki hafta sonra. Tekrar benimle çıkacak mısın?

KADIN : Tabii ki. Beni güldürüyorsun. Bu da bence iyi. [Elini sıkarak, Willy'i öper] Ve senin harika bir erkek olduğunu düşünüyorum.

WILLY : Sen beni seçtin, ha?

KADIN : Tabii. Çünkü öyle tatlısın ki. Ve o kadar şakacısın ki.

WILLY : Evet, gelecek sefer seni Boston'a geldiğimde göreceğim.

KADIN : Seni doğrudan müşterilerle görüştüreceğim.

WILLY : [Kadının kalçasına vurarak] Tamam.

KADIN : [Hafifçe ona vurur ve güler] Beni öldürüyorsun,

Willy. [Willy aniden kadını yakalar ve sert bir şekilde öper] Beni öldürüyorsun. Ve çoraplar için teşekkürler. Çok çorabı severim. Peki, iyi geceler.

WILLY : İyi geceler.

KADIN : Ooo, Willy!

[KADIN kahkahayı basar ve Linda'nın kahkahasıyla karşılışırlar. KADIN karanlıkta gözden kaybolur. Şimdi muşfak masası aydınlanır. Linda muşfak masasında oturmaktadır, fakat bu sefer kendi ipek çoraplarını onarmaktadır.]

LINDA : Sen, Willy, en yakışıklı erkeksin. Böyle hissetmemen için hiç bir neden yok.

WILLY : [KADIN'ın bulunduğu kararan bölgeden LINDA'nın yanına geçer.] Senin tamamen gözüne gireceğim, Linda. Ben-

LINDA : ... bir şey yok, sevgilim. Zaten iyisin, daha-

WILLY : [Linda'nın yaptığı iş gözüne çarpar.] Bu ne?

LINDA : Yalnızca çorabımı onarıyorum. Öyle pahalılar ki-

WILLY : [Kızgınca, çorapları Linda'dan alır.] Bu evde sana çorap onartmayacağım. Şimdi sokağa at onları!

[Linda çorapları cebine koyar.]

BERNARD : [Koşarak içeri girer.] O nerede? Eğer çalışmazsa!

WILLY : [Büyük bir endişeyle sahnenin ön tarafına yürür.] Cevapları ona vereceksin!

BERNARD : Tabii fakat, Regents'da veremem. Bu bir eyalet sınavı. Beni yakalayabilirler.

WILLY : Nerede o? Onu kırbaçlayacağım, onu kırbaçlayacağım!

LINDA : Şu futbol topunu geri verirse iyi olur, Willy.